

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราเป็นชาวพุทธ เห็นไหม บอกว่าศาสนาพุทธเป็นนามธรรม ศาสนาคืออะไร คือการทำบุญ ทำบุญกุศล ที่ทำบุญกุศล คุณิ เราอุทิศทำห่าปึงจัยเครื่องอาศัย หาอาหารมา ถวายพระ อันนี้มันเป็นประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการแสดงออก

หลวงตาเวลาท่านบอก เวลาท่านไปไหนท่านไปเอาน้ำใจคน ท่านไม่ได้ไปเอา วัตถุ ไม่ได้ไปเอาสิ่งของ เอาน้ำใจคน แต่น้ำใจคนที่มีมันแสดงออกมา ถ้าไม่มีเครื่อง แสดงออกมันจะเอาอะไรแสดงออก มันก็เอาสิ่งนี้แสดงออก แสดงออกมาให้เห็นน้ำใจว่า เราเป็นชาวพุทธ

นี่เราไปเอาใจคน เวลาหลวงตาท่านบอกท่านไปเอาหัวใจของคน แต่โลกเขาไป มองกันที่วัตถุ ฉะนั้นวัตถุนี้มันเป็นเครื่องแสดงออก ถ้าไม่มีการแสดงออก เราจะ แสดงออกอย่างไรว่าเราเป็นชาวพุทธ

ฉะนั้นเวลาเราทำบุญนี่เป็นปึงจัยเครื่องอาศัย แต่เวลาพระได้รับแล้ว เขาเรียกว่า “เจริญศรัทธา” ถ้าเห็นแต่ศรัทธาของเขา เวลาพระนี่ต้องสนองศรัทธาของเขาตลอดไป พระเองก็พระรุ่งพระรังไปหมด ความพระรุ่งพระรัง มันพระรุ่งพระรังที่ไหน มันก็พระรุ่งพระรังเข้าไปในหัวใจ แล้วก็ห้วงหน้าพะวงหลัง พระเราก็ต้องการประพฤติปฏิบัติเพื่อจะชำระล้าง ให้มันสะอาดขึ้นมา แล้วถ้าไปห้วงหน้าพะวงหลัง มันก็ละล้าละล้ง

ฉะนั้น เวลาเราไปทำบุญ เราไปทำบุญเราก็ตั้งใจของเรา สิ่งดีสิ่งที่เลิศ เห็นไหม นีทานของใครที่ประเสริฐ ทานของใครเลิศที่สุด นั้นมันเป็นที่เราแสวงหามา แต่เราสละของเราไปแล้ว พระท่านจัดการของท่าน เพื่อ! เพื่อหัวใจของท่าน

เวลาเราคิด ความคิดของเรานี้มี โนกรรม เวลาคิดคิดมันยังคิดได้ยากเลย แต่คิดเสร็จแล้ว เวลาทำดียากกว่าคิดดีอีก เห็นไหม เรามาประพฤติปฏิบัติกันเราก็อยากได้มรรค ผลนิพพาน ใครก็ปรารถนานะ ปรารถนาสิ้นสุดแห่งทุกข์ เวลาเราไปนั่งสมาธิภาวนาแล้ว

มันยากหรือมันง่ายล่ะ? คิดดีมันก็ยิ่งยากอยู่แล้ว ทำดียากกว่าคิดอีก เพราะทำแล้วมันไม่สมความปรารถนา ทำแล้วมันต่อต้านในหัวใจ จิตใจมันต่อต้าน จิตใจมันมีกิเลสมันขัดมันขวาง

ทีนี้เวลาพูดไปนะ เวลาปฏิบัติคือการศึกษาวงวิชาการ ถูกต้องไหม? ถูกต้อง นี่เวลาปฏิบัติไปให้ว่าง วางสิ่งนั้นให้มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง เวลาคนศึกษาจนคิดนะ บอกรับไม่ได้ คุณุธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อพุทธพจน์มันถูกต้องหมด พุทธพจน์มันถูกต้องหมด เพราะเราไปยึด เราไปถืออะไร สิ่งที่เป็นคุณงามความดีมันเลยมาเป็นรูปแบบ

คุณิ คนอยากดีด้วย อย่างเรานะ เราไม่รู้ว่าสิ่งใดเป็นความดีเลย แต่เราก็สร้างคุณงามความดีของเรา ปากกัลดินถีบขึ้นมาจนหัวใจเราปล่อยวาง จนหัวใจเราเป็นคนดี เราเป็นคนดีโดยเนื้อหาสาระนะ แต่เราอยากเป็นคนดีใช่ไหม เราว่าเราปล่อยวางๆ ปล่อยวางแต่ภายนอก ข้างในรกรุงรังไปหมดเลย อย่างนี้เป็นความดีไหม?

นี่ไง พุทธพจน์ไง ห่วงมันจะผิดไปหมดเลย จะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้น พระรุกรพระรังในหัวใจไปหมดเลย บอกว่าจะปล่อยวางนะ แต่ในหัวใจนี้มันแบกรับ มันยึดมันถือมัน เหมือนคนสร้างภาพ เวลามันสร้างภาพ มันรู้ว่าสิ่งนี้เป็นความดี จะสร้างให้มันเป็นคุณงามความดี ทำให้มันเป็นความดี แต่ใจมันดีจริงหรือเปล่าล่ะ? แต่คนไม่ได้สร้างภาพ ทำไปปากกัลดินถีบไปตามข้อเท็จจริงของมัน มันดีโดยเนื้อหาสาระ ดีโดยข้อเท็จจริง ดีโดยตัวของมันเอง ถ้าเป็นอย่างนี้มันดีเพราะอะไรล่ะ?

นี่ไง ปฏิบัติ ปฏิบัติ.. เวลาเราปฏิบัติกัน เราปฏิบัติเพื่อบังคับตัวเอง ฉะนั้นบังคับตัวเอง เวลาพระเรา เห็นไหม มันน้อยสันโดษ ได้มาแล้วนะ คำว่า “สันโดษ” แล้วแต่มันจะมีของมันตามความเป็นจริงของมัน นี่ได้มาตามสันโดษ ตามมีตามได้ แต่ยังมีน้อยอีกนะ มันน้อยกว่าถ้าเราใช้ไป หลวงตาท่านบอกว่า “อยู่ที่วัดนะ ท่านไม่ให้ไฟเข้ามาในวัดเลย ท่านบอกถ้าไฟเข้ามาแล้วนะ พัดลมจะตามมา ตู้เย็นมันจะตามมา ต่อไปพระจะชุดงค์ไม่ได้หรอก”

พระชุกงค์ไม่ได้เลย เพราะอะไร เพราะเราเคยชินกับมัน นี่ถ้าเราเคยชินกับมันนะ วัดไหนที่ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกเลย หรือเข้าไปในป่าในเขาเลย เราไปไม่ได้แล้ว เราไปไม่ได้เพราะเราเคยชิน

นี่ก็เหมือนกัน มักน้อยๆ สิ่งที่ได้มาแล้ว ถ้าเราเคยชินกับมัน เราทำกับมัน เดียวเรา ก็จะคุ้นเคยกับมัน แต่ถ้าเราตื่นตัวตลอดเวลาใช้ใหม่ เราแยกแยะของเรา เห็นใหม่ ปฏิสังขยา เวลาพระให้พรเสร็จแล้ว พระจะฉันอาหาร ถ้าไม่ได้ปฏิสังขยาโย ไม่พิจารณาอาหาร ก่อนฉันเป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทันทีเลย

การจะฉันอาหาร ต้องพิจารณาว่าเราฉันเพื่ออะไร? ฉันทำไม? ฉันไปแล้วร่างกาย มันต้องการใหม่? ฉันเข้าไปแล้วมันเกินกว่าเหตุไหม? ฉันเข้าไปแล้วก็ไปนั่งสัปหงกโง่งง แต่เวลาโยมมานี้ อืม.. ก็อยากให้พระได้เต็มที แต่พระก็ต้องพิจารณาของท่าน เพราะ คิดดี ทำดี เห็นใหม่ ทำดีหมายถึงว่า เราจะทำคุณงามความดี เราจะสร้างสติของเรา เราจะสร้างสมาธิของเรา เราจะสร้างปัญญาของเรา

ปัญญาทางโลกๆ มีปัญญาขึ้นมา โลกนี้เขาบริหารจัดการทุกอย่างดีหมดเลย เว้นไว้แต่ถ้ามีการบริหารจัดการเข้าไปจัดการในองค์กรสิ่งใด จัดการให้มันถูกต้อง องค์กรนั้นจะดีไปหมดเลย ขาดการบริหารจัดการเท่านั้นเอง ฉะนั้นเราก็จะเอาบริหารจัดการนี้ มาจัดการในหัวใจของเรา พอจัดการในหัวใจของเรามันก็สร้างภาพหมดเลย

นี่โลกเขาบอกขาดการบริหารจัดการ ขาดปัญญา นี่พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาของกิเลสใจ กิเลสมันบังเงา “เออ.. ทานก็ได้ทำแล้ว ศีลก็ได้ถือแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว มันก็จะไปพระอรหันต์อยู่ข้างหน้า” นี่ปัญญาก็มี พระไตรปิฎกหน้าไหน จบบัไหน เล่มไหนไม่รู้บ้าง รู้ทั้งนั้น พระพุทธเจ้าสอนอะไรรู้หมด! พระพุทธเจ้าสอนอะไรรู้หมดเลย แล้วกิเลสเต็มหัว กิเลสเต็มหัว นี่ปัญญาใช้แล้วไง

เวลาภาคปฏิบัติ เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ศีล สมาธิ ปัญญา” เราต้องทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ก่อน ป่ารกชัฏ เราจะไปหว่านข้าว หว่านพืชลงไป มันขึ้นไม่ได้หรอก หัวใจเต็มไปด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วบอกว่าให้ธรรมะ โผล่ขึ้นมาในหัวใจของเรา มันเป็นไปได้หรือ

มันต้องทำความสงบของใจ ทำป่ารกชัฏนั้น พยายามปรับป่ารกชัฏ คนจะทำนา เขาต้องปรับที่นาของเขา เขาต้องทำคันนาของเขา เขาต้องคราด เขาต้องไถของเขา ไถแล้วคราด คราดแล้วไถ เพื่อไม่ให้วัชพืชมันเกิดในนา นั้น เวลาเขาหว่านข้าวไปแล้วหญ้า มันยังเกิดเลย เขาต้องตามเก็บตามล้างมัน เห็นไหม นี่เราต้องทำความสงบของใจ เราต้องปรับป่ารกชัฏ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ดาวป่า แต่ไม่ได้ทำลายต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว”

นี่ก็เหมือนกัน เวลากิเลสตัดความทะยานอยากมันแข่งหน้าแข่งหลังไปก่อน บอกมันเป็นสมาธิ บอกมันเป็นตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้ว ปัญญาเกิดตั้งแต่อยู่ในท้อง ปัญญา มันพร้อมหมดแล้ว เห็นไหม นี่ปัญญากิเลสมันพาใช้ มันบังเงา แล้วบอกว่า “ต้องเคารพ! ต้องเคารพพุทธพจน์”

เคารพ ทุกคนก็เคารพทั้งนั้นแหละ แต่เคารพแล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาเป็นสมบัติของเรา เห็นไหม มรรค ผลนี้ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สารุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของพระสารีบุตร ของพระโมคคัลลานะก็สารุ ธรรมะส่วนบุคคลทั้งนั้นแหละ แต่ของเรายังไม่มี ของเรายังไม่เกิด ต้องทำความสงบของใจ ต้องปรับพื้นที่ของเราเราต้องทำความสงบของใจ พุทโธ พุทโธ พุทโธ

เขาบอกว่า “ทำสมถะมันไม่เกิดปัญญา” นี่เห็นไหม กิเลสมันบังเงานะ บังเงาว่า เวลามันเกิดโลกีย์ปัญญา ปัญญาของกิเลส กิเลสมันเอาปัญญาอย่างนี้มาอ้างอิงว่ามันเกิดปัญญาแล้ว เวลาปัญญาอย่างนี้เกิด เราก็ดูว่าเป็นปัญญาแล้ว ปัญญาแล้วทำไมสงสัยปัญญาอย่างนี้เวลามันเกิดนะ นี่กิเลสมันบังเงา พอปัญญามันเกิดนะมันก็โล่ง มันก็ว่าง มันก็สบาย.. เดี่ยวเดียว! เดี่ยวสงสัยแล้ว!

กิเลสมันบังเงาอย่างนี้ มันหลอกอยู่ตลอดไป มันหลอกเราแล้วหลอกเราเล่า เราก็ให้มันหลอกอยู่ทุกวันเลย โอ๊ย.. ปัญญาเกิดแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว นี่เกิดแล้วไง โล่ง..ว่าง.. สบาย.. เดี่ยวเดียว เพราะมันเป็นปัญญาของกิเลส กิเลสมันบังเงา เห็นไหม มันเอาปัญญาอย่างนี้มาอ้าง แล้วมันก็ซุกอยู่ในใจเรา มันก็เหยียบขำใจของเรา เราก็ยังหลงกับมันอยู่

อย่างนั้นแหละ เพราะอะไร เพราะบอกว่านี้มันปัญญาเกิดแล้วไง พอบอกว่าทำความสงบของใจสิ

“โอ้ย.. ทำทำไม มันเป็นสมณะ มันไม่มีปัญญา โอ้ย.. พุทโชนี้ไร้สาระ เกิดนิमित โอ้ย.. คิดไปหมดแหละ”

ถ้าคนเราไม่มีที่นา ไม่มีผืนนา คนๆ นั้นจะหว่านข้าวทำนาได้อย่างไร? คนไม่มีผืนนา ไม่มีที่นา นาดอน นาหว่าน ข้าวไร่ นาไร่ ก็ต้องมีที่ทำอะไรทำนา หัวใจของเรายังไม่รู้จักหัวใจของเราเลย ว่างๆ ว่างๆ นี่เป็นมิจฉาสมาธินะ มิจฉาเพราะอะไร เพราะที่นาไม่มีว่างบนอากาศไง นี่จะทำนาบนก้อนเมฆไง เวลาถ้ามันจะว่าง ว่างตรงไหนล่ะ? ที่นาเราว่างจริงหรือ? ถ้าที่นาเราว่าง มันต้องดูสิว่าที่นาเราไม่มีวัชพืช

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันจะว่างก็มีสติไง ถ้าใครเป็นสมาธิมันจะรู้ตัวมันเองเด่นชัดเลย อืม.. มีความสุข นี่สมาธิเป็นอย่างนี้ สมาธิเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันเป็นแบบนี้ นี่เขาไปดูถูกสมณะกันก่อนไง พยายามจะล้างสมองกันว่าสมณะไม่เกิดปัญญา ไม่เกิดปัญญา..

ถ้าไม่มีสมณะ ไม่มีที่นา มันจะทำนากันที่ไหน? ถ้าไม่มีสมณะ ไม่มีสติจิต ไม่มีพื้นที่ของจิต ธรรมะมันเกิดที่ไหน? ธรรมะที่จำมา ธรรมะพระพุทธรเจ้าทั้งนั้นนะ ธรรมะของเรามันจะเกิดขึ้นมา เกิดจากใจของเราละ ไอ้ที่เกิดๆ นั้นมันยืมมา

สัญญา ความจำ การศึกษา นี่โง่ลึขลึขๆ ไง นี่ลึขลึขตอนนี่เขาจับหมดแหละ แต่ธรรมะของพระพุทธรเจ้าไม่เคยเรียกร่องลึขลึข ไม่เคยเรียกร่องลึขของใครเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมเพื่อต้องการให้ทุกคนรู้หมด ต้องการรู้สัตว์ขนสัตว์ เอาธรรมะนี้รู้สัตว์ขนสัตว์ ไม่ได้สงวนลึขลึข

“ไม่มีกำมือในเรา” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกำมือในเรา ไม่มีลับลมคมใน พระไตรปิฎกไม่มีลับลมคมใน มีลับลมคมในเพราะใจของผู้อ่าน ใจของผู้ศึกษา ใจของเขามีลับลมคมใน เขาถึงได้ตีความผิด เขาถึงได้มีความเห็นผิด เขาถึงสร้างภาพของเขา พระไตรปิฎกไม่มีลับลมคมใน เราถึงต้องทำความสงบของใจ ถ้าไม่มีลับลมคมใน เราต้องไม่มีลับลมคมในกับตัวเราก่อน

ไม่มีกำมือในเรา แบบหมด เผยแผ่หมด แต่พวกเรามีลับลมคมในในใจเราเอง แชนงหน้าแชนงหลัง กิเลสแชนงหน้าไปก่อน ปัญญาเกิดแล้ว รู้หมด รู้พระไตรปิฎก รู้ธรรมะหมด รู้ทุกอย่างหมด.. ว่างแป็บเดียว เดี่ยวก็สงสัย เดี่ยวก็สงสัย แล้วไม่ใช่สุภาพบุรุษ ไม่ซื่อสัตย์กับตัวเอง ไม่ยอมรับความผิด ไม่ยอมรับความจริง คนเกิดความต้งเลตงสัยแล้วนั้นเป็นนิวรรณธรรมแล้ว ถ้าเกิดความต้งเลอยู่เป็นธรรมะได้อ่างใด ทุกคนทำไปนี่ต้องเกิดความต้งเลต้งนั้น ทุกคน!

ฉะนั้นถึงบอกว่า จิตใจนี้มันมีวิชาของมันอยู่ ต้องทำความสงบของใจเข้ามา แล้วพอทำความสงบของใจเข้ามาแล้ว เห็นไหม เงินทองของเรา ได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ เราจะใช้จ่ายอย่างไร ก็มีความองอาจกล้าหาญ เงินทองของเราได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ เราจะใช้จ่ายที่ไหน เราก็ใช้จ่ายด้วยความสะอาดบริสุทธิ์

ถ้าใจมันเป็นสัมมาสมาธิ แล้วเกิดปัญญาเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่เกิดมาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ ปัญญาที่เกิดจากภวาสวะ เกิดจากจิต เกิดจากฐิติจิต เกิดจากที่นาของเรา มันจะเป็นปัญญาของเรา มันจะสะอาดบริสุทธิ์ จะใช้จ่ายที่ไหน มันใช้จ่ายด้วยความองอาจกล้าหาญ

ปัญญาคุ้มยามมา ทำธุรกิจนี้คุ้มมาหมดเลย เป็นธรรมะของพระพุทธเจ้าหมดเลย เวลาพูดธรรมะนี้ธรรมะของพระพุทธเจ้า ธรรมะของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์เทศน์เอาไว้แล้ว นี่ไปเยี่ยมมา ไปเยี่ยมเขามา แต่อย่าถามนะ พูดครั้งที่ ๑ กับพูดครั้งที่ ๒ มันจะไม่เหมือนกันไง แต่ถ้าเป็นปัญญาของเรา เงินทองของเราจะ ขณะจิตที่มันเกิดแล้วนี้มันจะองอาจกล้าหาญ ถามมาร้อยครั้งก็ได้ ถามมาล้านครั้งก็ได้ ไม่มีคลาดเคลื่อน

สังเกตไหมเวลาหลวงตาท่านพูด ท่านบอกว่า

“ไอ้หมู ๒ ตัวนั้น ก็หมู ๒ ตัวนั้นตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ”

ไอ้หมู ๒ ตัวนั้น สมัยหลวงปู่มัน นี่มันจะพูดอันนั้นอยู่ตลอดเวลาไม่มีคลาดเคลื่อนเลย เห็นไหม คนพูดไม่มีเบื้องหน้าเบื้องหลัง แต่ถ้าคนจำมาพูดนะ ไอ้หมู ๒ ตัวนั้น พูดไปพูดมานะจะกลายเป็น ๔ ตัว เดี่ยวหมูกลายเป็น ๖ ตัว นี่มันเติมเข้าไป มัน

แต่งเข้าไป เพราะมันไม่รู้จริงใจ แต่หลวงตาเวลาพูดถึงไอ้หนู ๒ ตัวนั้น ไอ้หนู ๒ ตัวนั้น เห็นไหม พุคตั้งแต่ต้นจนจบ

นี่สุภาพบุรุษ พุคไม่มีคลาดเคลื่อน พุคอย่างใดก็พุคอย่างนั้นตั้งแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่ต้นจนปลาย ถ้าเป็นปัญญาที่สะอาดบริสุทธิ์ ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญา เราจะรู้ของเราได้ แล้วจะเป็นปัญญาส่วนตน ปัญญาของเราไง ถ้าปัญญาอย่างนี้มันเกิด นี่พุทธศาสนาสอนที่นี้ไง เห็นไหม เรามองกันว่าพุทธศาสนาเป็นเรื่องการทำบุญทำทาน.. ทำบุญทำทานนี้ มันเป็นการปรับความตระหนี่ถี่เหนียว เป็นการปรับหัวใจของเราให้เปิดกว้าง หลวงตาบอกว่า

“บ้านของใคร ประตูเปิดกว้าง หน้าต่างเปิดกว้าง อากาศจะถ่ายเทดีมาก”

การเสียสละ การแสดงน้ำใจ นี่ให้มันเปิดการถ่ายเทในความรู้สึกของหัวใจ ความตระหนี่ถี่เหนียว ความยึดมั่นถือมั่นให้มันถ่ายเท ให้มันมีการแลกเปลี่ยนใจ ไม่ใช่ว่านี่ปัญญาเราๆ ของๆ เราแล้วยึดมั่นถือมั่นใจ เห็นไหม ทำบุญกุศล เราทำบุญกุศลเพื่อเหตุนี้ พอทำบุญกุศลแล้วได้ฟังธรรม ฟังธรรมนี้ ธรรมะที่เป็นความจริงมันแทงหัวใจนะ ธรรมะถ้าเป็นความจริงสะดุ้งทุกทีแหละ

แต่ถ้าธรรมะทางโลกๆ นะ โอ้โลมปฎิโลม โอ้กันไปที่โอ้กันมา คนนั่นก็วิเศษ คนนั่นก็เทวดา คนนั่นก็พระพรหม มีแต่คนดีๆ ทั้งนั้น แต่ในหัวใจมันหมักหมมแต่สิ่งใดไว้ล่ะ? แต่ถ้าเป็นธรรมะนะ มันจะทิ่มเข้าไปในหัวใจของเรา นี่ความลับในโลกนี้ไม่มี ความรู้สึก ความนึกคิดของเรา เราพยายามจะสลัดมันทิ้ง เราพยายามจะแก้ไขมัน แต่ทำไมเราทำไม่ได้ล่ะ?

นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม “ทาน ศีล ภาวนา” เราจะภาวนาแก้ไขหัวใจของเรา คิดดี ทำดี คิดดีแต่ทำดีไม่ได้ หัวใจมันดื้อ.. คิดดี ทำดี รักษาหัวใจของเรา รักษาใจนี้ทำยาก เห็นไหม คนที่เขาไม่เข้าใจเขาจะบอก พระนี้ คูสิเข้าขึ้นมา ก็บิณฑบาตแล้วก็นั่ง ไม่มีงานอะไรเลย

งานที่รักษาหัวใจ งานรังใจไว้ในอำนาจของเราเป็นงานที่หนักมาก เคนจกรรม นั่งสมาธิ ภาวนาอยู่มันก็ดื้อ ไปอยู่ที่ไหนมันก็ดื้อ แล้วเราจะรักษามันอย่างไร? นี่งานของ

นักบวช งานของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ งานเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา แล้วบริหารจัดการด้วยมรรคญาณ ด้วยมรรค ด้วยผล เวลามันพิจารณาของมันไปนะมันจะมีเหตุมีผล มันจะเป็นประโยชน์กับหัวใจ หัวใจจะเป็นประโยชน์มาก

นี่พูดถึงเรามีสติ มีปัญญา มันจะเหนื่อย มันจะล้านะ เวลามันทำงานไป งานทุกอย่างทำแล้วเหนื่อยล้ามาก ยิ่งอยู่กับครูบาอาจารย์ สังเกตได้ไหมเราฝึกงานทางช่าง ถ้าเราไปเจออาจารย์ของเรา เป็นช่างที่เก่งมาก เขาจะคอยจ้ำจี้จ้ำไชเราเต็มทีเลย เราไปเจอช่างที่มันไม่เป็นนะ เขาบอกว่านี่เอาเท้าเขี่ยๆ ก็เสร็จ

นี่ก็เหมือนกัน เราไปเจอครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นนะ หู ตาของท่าน ท่านรู้ถึงการคิดค้นในหัวใจ แล้วท่านคอยบอกเรา คอยชี้เรานะ เราก็อึดอัดขัดข้อง บอกว่า “แหม.. มันยุ่งจริงๆ มันยุ่งจริงๆ” ยุ่งจริงๆ นั่นแหละมันจะได้ดี ไม่ยุ่งเลย สะดวกสบายไปหมดเลย นั่นล่ะมันง่าย แล้วมันจะทุกข์ยากของมัน

ยุ่งจริงๆ เพราะหัวใจมันยุ่ง ยุ่งจริงๆ เพราะกิเลสมันยุ่ง แล้วเราคิดดี เราจะทำดี เพื่อหัวใจของเรา เอวัง